

53057203: สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

คำสำคัญ: ไท / ไทโคราช / ไทลาว / บ้าน / เรือน / สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ณัฐพล แซ่ฮวง: การศึกษาเปรียบเทียบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชุมชนไทลาวและชุมชนไทโคราช ณ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ.ดร.วีระ อินพันทัง. 238 หน้า.

การศึกษาเปรียบเทียบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชุมชนไทลาวและชุมชนไทโคราช ณ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เกิดขึ้นจากคำถามว่า “บริบทสภาพแวดล้อมในการตั้งถิ่นฐานเดียวกัน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชุมชนไทลาวและชุมชนไทโคราช มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร?”

ตามประวัติศาสตร์พื้นที่อำเภอบัวใหญ่เดิมนั้นเป็นเมืองหน้าด่าน “ด่านนอก” เป็นด่านป้องกันชายแดน เก็บส่วย ส่วย และภาษีอากรที่สำคัญของสยามประเทศ ในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวอพยพเข้ามา กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราชที่มาตั้งถิ่นฐานรับราชการในพื้นที่มาอยู่ร่วมกัน ณ พื้นที่แห่งนี้ โดยมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยตามคติความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นสัมภาระทางวัฒนธรรมที่ติดตัวมาด้วย

ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจเรือนกรณีศึกษาในอำเภอบัวใหญ่ 2 ตำบล 6 หมู่บ้าน คือ ชุมชนไทลาว ตำบลเสมาใหญ่ หมู่บ้านเสมาใหญ่ หมู่บ้านหญ้าคา หมู่บ้านดอนบก และชุมชนไทโคราช ตำบลดอนตะหนิน หมู่บ้านทองหลางน้อย (ที่ตั้งอำเภอด่านนอกเดิม) หมู่บ้านน้ำป่า หมู่บ้านกรวย จำนวนเรือนกรณีศึกษารวมทั้งสิ้น 18 หลังคาเรือน พบเรือนไม้ชั้นเดียวยกพื้นสูง แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ 1. เรือนเดี่ยวหลังคาจั่วสูง, เรือนแฝดหลังคาจั่วสูง (เรือนดั้งเดิม) 2. เรือนหลังคาปั้นหย่า มนิลา (อิทธิพลจากเรือนราชการ) 3. เรือนหลังคาจั่วต่ำ (เรือนตามสมัยนิยม) ซึ่งเรือนทั้ง 3 รูปแบบมีการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงผ่านโดยระบบการคมนาคมที่เข้ามาในพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลาตามยุคสมัย ซึ่งส่งผลต่อเปลือกอาคารภายนอกที่เด่นชัด คือ วัสดุรูปทรงหลังคา โดยปรับเปลี่ยนไปพร้อมกันทั้ง 2 ชุมชน แต่สิ่งที่ยังคงอยู่ คือ คติความเชื่อ วิถีชีวิตภายในเรือน ยังคงวางผังบริเวณและผังพื้นเรือนตามความเชื่อของกลุ่ม

ด้วยวิถีชีวิตสังคมเกษตร (ทำนาปลูกข้าว) ที่เหมือนกัน มีการไปมาหาสู่กัน เกิดการแลกเปลี่ยนปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมต่อกัน มีการหยิบยืมภาษาพูดมาใช้ร่วมกัน มีการหยิบยืมรูปแบบศาสนสถาน (สิมอีสาน) ใช้วัสดุปลูกสร้างเรือนแบบเดียวกัน ทำให้เกิดลักษณะร่วมทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของทั้งสองชุมชน โดยมีบริบทสภาพแวดล้อมพื้นที่ตั้งถิ่นฐานเดียวกัน ความเจริญจากส่วนกลางมาเป็นตัวกำหนดและหล่อหลอม ดังนั้นคำตอบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น บ้าน และเรือนของทั้งสองชุมชน จึงมีลักษณะ “ร่วมกัน” พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุคสมัย โดยยังคงรูปแบบวิถีชีวิต คติความเชื่อของกลุ่มไว้ “บ้านลาว บ้านไท”

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

53057203: MAJOR: VERNACULAR ARCHITECTURE

KEY WORDS: TAI/TAI-KORAT /TAI-LAO/HOUSE / HOUSES IN THAILAND/VERNACULAR ARCHITECTURE

NUTTAPON SAEHOUNG: A COMPARATIVE STUDY OF VERNACULAR ARCHITECTURE OF TAI LAO AND TAI KORATH AT AMPHOE BUA YAI NAKHON RATCHASIMA. THESIS ADVISORS: ASSOC. PROF. VIRA INPUNTUNG, Ph.D. 238 pp.

The purpose of this study aimed to research the comparative between vernacular architectural of Tai-Lao and Tai-Korat on the same context of environment.

In the past, Buayai district, which known as “Dan-nok”, was the Siam’s tribute duty gate in the time of His Majesty The King Rama III. The “Tai-Lao” ethnic group was migrated from northeast of thailand area came in to Buayai while the “Tai Korat” was the inhabitant on the original site. Both groups have their own culture, believed and architectural form.

The case studies of this research are form 6 villages of 2 tambons. “Tai-Lao” communities from Tumbon Semayai, Semayai villege, Yarka villege, and Donbok villege.And “Tai Korat from Tumbon Dontanin, Thong Lang Noi vileged (used to be Amphur Dan nok), Num ba villege, Baan Krung villege. Can classifier to 3 types, 1. High gable roofs single and twin house (the site’s original type) 2. Hipped and hipped gable roofs house (Influenced by the government officer’s house) 3. Low gable roofs house (modernity style). Each types had influenced by transportation development, so we can see through the building exterior, such as materials and the roof’s shape, both “Tai-Korat” and “Tai-Lao” communities. However, they have something unchanged about their communities. Such as the lay-out, planning which designed through their believe, even if their habits in the house.

The relation between “Tai-Korat” and “Tai-Lao” had continuously happened by the agriculture social. Both have shared and assimilated with each other’s culture, spoken language, building technique. Nowadays, their architectures are look alike. But the Beliefs of both groups are still unchanged. By maintain identity of “Baan Lao-Baan Thai”

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2014

Thesis Advisors' signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้เลย หากปราศจากการสนับสนุนทั้งจากบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ดำเนินการสำเร็จเสร็จสิ้นไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์, รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ อินพันทัง อาจารย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดี พิณจวรสิน, อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ สำหรับ คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ รวมไปถึงมุมมองทางความคิดที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ นอกจากนี้ คณาจารย์ทุกท่านยังเป็นแบบอย่างในการทำงาน รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญ และเป็นที่เคารพรัก ของลูกศิษย์เสมอมา

ขอขอบคุณ โครงการทุนวิจัยมหาบัณฑิต มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ (MAG) สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้โอกาส และทุนสนับสนุน อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ โครงการวิจัย “การการศึกษาเปรียบเทียบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชุมชนไทลาวและชุมชน ไทโคราช ณ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” เนื่องจากลักษณะของการทำงานในวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้ ต้องมีการลงพื้นที่ภาคสนามอยู่บ่อยครั้ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ หลักสูตรสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เป็นกำลังสำคัญในการเก็บข้อมูลและสำรวจจริงวัดในวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ได้แก่ ก๊กก้อง เสือดี, ณัชชา สุกุลงาม, ภัควี วงศ์สุวรรณ, รัฐวิชญ์ ศุภจตุรัส, ยศพร ปุณวัฒนา, วิสา เสกธีระ, ปัทม วงศ์ประดิษฐ์, ธนพร วัฒนสุข, พิษภัทร เสือหัน, เมย์ นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรมไทย

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวของผู้วิจัย คุณลุงบัวศรี ชาเมืองกุล, พี่พงษ์ศักดิ์ ชาเมืองกุล, ป้าโฮม, ครอบครัวชาเมืองกุล, พี่ดำ, ครอบครัวหาญชนะ, ตาถนอม, น้ำพล เตาะหนองนา, น้ำปราง เตาะหนอง, กำนันเพิ่มพร ดีใหม่ บ้านเสมาใหญ่ ตำบล เสมาใหญ่, ผู้ใหญ่คำพัน พรมานอก บ้านดอนบก ตำบลเสมาใหญ่, ผู้ใหญ่อำนาจ กรวยสวัสดิ์ บ้านทอง หลงน้อย ตำบลดอนตะหนิน, ผู้ใหญ่นกแก้ว ขามสะแกแสง บ้านกรวย ตำบลดอนตะหนิน สำหรับ ความรู้และข้อมูลในพื้นที่ ข้าวปลาอาหารที่ดูแลเป็นอย่างดีในการลงพื้นที่ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณมากครับ และขอขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับเจ้าของเรือนชุมชนไทลาวและชุมชนไทโคราช อำเภอ บัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ที่อนุญาตให้คณะวิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลอย่างละเอียด และอำนวยความสะดวก ให้เป็นอย่างดี หากมีขอผิดพลาดประการใดขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย